

имать прѣшлы (мазгали); тукъ тамъ ся срѣщатъ и по нѣкои по высочки и по здравы зданія, които наричатъ *кулы*, а твърдыи нѣма никаквы освѣтъ развалинытъ на двѣ само.

Черногорскытъ села нѣматъ особыи собственныи пмена, но всяко носи името на племето, което го населява. И тѣй въ всяко черногорско село ся виждатъ три общины, съединены въ едно цѣло и всяка пакъ съ пълнѣ независимостъ: тѣзи общины сѣ: семейство или челядь, родъ и племе. На туй дѣленіе е основано и вѣтрѣшното самоуправленіе.

Всяко семейство припознава за свой отецъ най-ближнійтъ управитель, *Господарь*, който управа всичкытъ домашны работы; мѣсто то на сѣдникъ занимава *Старѣйшината*, комуто ся подчиняватъ всичкытъ семейства; най-старыйтъ и най-уважаемыйтъ въ племето ся припознава за главатаръ, *Главарь* който управа работытъ на племето. При избиранието на всичкы тѣзи длѣжности непрѣмѣнно ся зема въ вниманіе вѣзрастѣтъ, съединенѣ съ способности и опытности. Нѣколко племена свѣрзаны или съ родство или съ другы интересы избиратъ си изобщо отъ най-първото семейство *Князь*, който е най-горныйтъ управникъ въ вѣтрѣшнытъ работы на този свѣръзь. — Въ военно отношеніе има особенны власти: главныйтъ начальникъ е *Войводата*, подиръ него *Сердарытъ*, който управа войскѣтъ на нахѣиѣтъ и при който ся намѣрва *Байректарытъ*.

За рѣшаваніе на важны работы събиратъ ся съборы отъ господаря, старѣйшины, главари или князове, отдѣлно или наедно, споредъ каквато е работата. Тука ся вижда отъ еднакъ странѣ народното самоуправленіе, а отъ другѣ — съзнаніето въ необходимостѣтъ, да ся покоряватъ на единѣтъ волѣ при рѣшеніето отъ цѣлото общество въ лицето на неговытъ избрани прѣдставители. Основата на самоуправленіето лежи въ патриархалнытъ, родовы отношенія, и отъ туй трѣба да ся е спазило и до сега прѣсно у Черногорцытъ туй пълното общеніе, единеніе между членовѣтъ на семейството и народѣтъ, при което не е възможно да наскърбишь одного, та да не скочатъ тозъ часъ всичкытъ да го защищаватъ. Тука ся намѣрва причината на крѣвавото мщеніе и на семейственнытъ враждыны, които сѣ толкозъ распространены между Черногорцытъ.

Споредъ понятіята на Черногорцытъ, да ся отмѣстява крѣвъ за крѣвъ е необходимостъ, за туй и при всичкытъ строгы запрѣщенія и наказанія отъ послѣднытъ управители, този отъ вѣкове узаконенъ обычай не ся е еще съвсѣмъ прѣкратилъ. Не само най-блискытъ роднины, но цѣлы села, племена дори и нахѣи ся считатъ обяваны